

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 14Co/4/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1113218771
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Král
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:1113218771.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Krála a členov senátu JUDr. Dariny Kriváňovej a JUDr. Michaely Krajčovej v spore žalobcu: J. M. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom N. B. XXX, zastúpený advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou, so sídlom Bajzova 2, Košice, proti žalovanému: Slovenská republika, zastúpená Generálnou prokuratúrou SR, so sídlom Štúrova 2, Bratislava, adresa na doručovanie: JUDr. Marianna Babiarová, prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava V, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 7C/109/2013-509 zo dňa 02.11.2022, takto

rozhodol:

Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č. k: 7C/109/2013-509 zo dňa 02.11.2022, teraz vec vedená na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-7C/109/2013, p o t v r d z u j e.

Žalobcovi p r i z n á v a proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom č. k. 7C/109/2013-509 zo dňa 02.11.2022 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy sumu vo výške 4.500,- Eur, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). Druhým výrokom žalobu vo zvyšnej časti zamietol a tretím výrokom priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 91,28 %, s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou voči žalovanému domáhal náhrady majetkovej škody vo výške 7.106,69 Eur a nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- Eur, ktorá mu mala vzniknúť vydaním nezákonného rozhodnutia - uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v Rožňave zo dňa 24.04.2007, č. k. ČVS: OPR-108/Odv-RV-2007, ktorým bolo začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu ohrozenia životného prostredia podľa § 181 b) ods. 1 a 3 Trestného zákona. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca sťažnosť dňa 18.05.2007, ktorú prokurátor Okresnej prokuratúry v Rožňave uznesením zo dňa 19.06.2007, č. k. Pv 445/2006-19 zamietol ako nedôvodnú. Na základe vyšetrovateľom vykonaného dokazovania v prípravnom konaní bola podaná voči žalobcovi obžaloba dňa 02.01.2008. Okresný súd Rožňava vydal trestný rozkaz zo dňa 15.01.2008, sp. zn. 1T/1/2008, proti ktorému žalobca podal odpor. Okrem iného predmetom dokazovania bolo na hlavných pojednávaniach znalecké dokazovanie znaleckými posudkami T. A. a F. J. C., E., ktorých vierohodnosť žalobca napadol a na preukázanie svojich tvrdení zadal vypracovať znalecké posudky Výskumnému ústavu vodného hospodárstva Bratislava, Národné referenčné centrum pre oblasť vôd na Slovensku a Ekonomickej univerzite v Bratislave, znalecký ústav. Súd prvej inštancie návrh na

vykonanie dokazovania týmito znaleckými posudkami zamietol, a rozsudkom zo dňa 26.05.2009 uznal obžalovaného vinným zo spáchania trestného činu ohrozenia životného prostredia, odsúdil ho na trest odňatia slobody na štyri mesiace a výkon trestu podmienenečne odložil. O odvolaní žalobcu proti tomuto rozsudku rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 03.03.2010, sp. zn. 4To/68/2009, tak, že napadnutý rozsudok zrušil a vrátil ho súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Po vykonaní ďalšieho dokazovania Okresný súd Rožňava dňa 18.10.2010 opätovne uznal žalobcu vinným z prečinu ohrozenia a poškodenia životného prostredia. O odvolaní žalobcu rozhodol odvolací súd uznesením zo dňa 13.04.2011, ktorým napadnutý rozsudok zrušil a zaviazal súd prvej inštancie vykonať dokazovanie znaleckými posudkami do trestného konania predložene žalobcom. Okresný súd Rožňava po zrušení veci vyhodnotil vykonané dokazovanie predloženými znaleckými posudkami, a dňa 26.09.2011 žalobcu spod obžaloby oslobodil. Oslobodzujúci rozsudok sp. zn. 1T/1/2008 sa stal právoplatným. Odvolanie prokurátora proti tomuto rozsudku krajský súd uznesením č. k. 4 To/100/2011-555 zo dňa 04.04.2012 zamietol.

3. Žalovaný sa k návrhu písomne vyjadril dňa 02.03.2017 a žiadal žalobu ako nedôvodnú zamietnuť.

4. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania vo veci rozhodol v poradí prvým rozsudkom č. k. 7C/109/2013-325 zo dňa 18.01.2019, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 5.886,11 Eur spolu s 5,75 % úrokom z omeškania ročne odo dňa 17.04.2013 do zaplatenia, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.) a žalovanému nárok na náhradu trov súdneho konania nepriznal (výrok III.). Doplnčiacim rozsudkom č. k. 7C/109/2013-350 zo dňa 05.03.2019 súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 714,53 Eur spolu s 5,75 % úrokom z omeškania ročne od 17.04.2013 do zaplatenia, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danej veci bola splnená podmienka vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona 514/2003 Z. z., keď vyhodnotil uznesenie Okresného riaditeľstva PZ v Rožňave zo dňa 24.04.2007, č. k. ČVS: OPR-108/Odv-RV-2007, za nezákonné. V danom prípade žalobcovi vznikla škoda tým, že zaplatil svojmu právnenému zástupcovi, ktorý ho zastupoval počas celého trestného konania, trovy právneho zastúpenia. Pri posúdení uplatneného nároku majetkovej škody, ktorá vznikla žalobcovi zaplatením náhrady trov trestného konania - odmeny za právne služby podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, vychádzal súd prvej inštancie z k žalobe pripojenému „výúčtovaniu trov obhajoby“ a trestného spisu 1T/1/2008, a prihliadol aj na námietky žalovaného v súvislosti s niektorými položkami. Dôkladnou kontrolou jednotlivých právnych úkonov v trestnom spise potom súd prvej inštancie priznal náhradu škody za trovy právneho zastúpenia, predstavuje sumu 1.706,64 Eur. Žalobca si ako náhradu škody uplatnil aj nárok spočívajúci v nákladoch vynaložených na vypracovanie znaleckých posudkov. Súd prvej inštancie považoval za dostatočne preukázanú aj účelnosť vynaložených nákladov vynaložených na vypracovanie znaleckých posudkov. Súd prvej inštancie nepriznal žalobcovi uplatnenú náhradu škody, ktorú žalobca preukazoval predložením dokladov o zaplatení do pokladnice Okresného súdu Rožňava vo výške 13,50 Eur, 24,- Eur a 5,94 Eur, nakoľko nemal žiadnym spôsobom preukázanú účelnosť vynaloženia týchto nákladov; žalobca ani len žiadnym tvrdením nepreukázal, v súvislosti s čím boli tieto náklady vynaložené. Súd prvej inštancie tak celkom priznal žalobcovi náhradu majetkovej škody v celkovej výške 6.600,94 Eur (1.706,64 + 1.800,- + 3.094,-). V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že pri písomnom vyhotovení rozsudku zistil, že došlo k chybe vo výroku rozhodnutia, keď súd pri vyhlásení rozsudku priznal žalobcovi nárok len vo výške 5.886,11 Eur, preto zvyšný nárok vo výške 714,53 Eur priznal žalobcovi doplnčiacim rozsudkom v zmysle § 225 v spojení s § 219 ods. 1 CSP. Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný sa dostal do omeškania v súvislosti s uplatnenou výškou majetkovej ujmy, preto žalobcovi ako poškodenému vznikol nárok na úrok z omeškania. Žalobca si žalobou uplatnil úrok z omeškania vo výške 8 % ročne. Preto priznal žalobcovi zákonný úrok z omeškania v rozhodnom období vo výške 5,75 % ročne odo dňa nasledujúceho po vyhodnotení žiadosti o predbežné prerokovanie nároku Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky ako nedôvodnej. Vo zvyšnej časti uplatneného úroku z omeškania súd žalobu zamietol. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na nemajetkovú ujmu vo výške 30.000,- Eur, uviedol, že vznik a existenciu nemajetkovej ujmy ako náhrady, ktorej sa žalobca v konaní domáha, je nutné preukázať. Súd prvej inštancie mal zato, že žalobca v tomto smere neuniesol dôkazné bremeno, keď v priebehu konania nepreukázal, že mu ujma vznikla a že vznikla práve v dôsledku nezákonného rozhodnutia. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu v časti nároku na priznanie nemajetkovej ujmy považoval za nedôvodnú, a ako takú ju v celom rozsahu zamietol.

5. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom č. k.: 14Co/102/2019 - 448 zo dňa 19.10.2021 rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 7C/109/2013-325 zo dňa 18.01.2019 vo výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 5.886,11 Eur spolu s 5,75 % úrokom z omeškania ročne odo dňa 17.04.2013 do zaplatenia (I. výrok) a doplniací rozsudok č. k. 7C/109/2013-350 zo dňa 05.03.2019 potvrdil a vo výroku, ktorým žalobu v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zamietol (časť II. výroku) a vo výroku o náhrade trov konania (III. výrok) zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Odvolací súd vo vzťahu k nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy skonštatoval, že nemožno akceptovať právny názor súdu prvej inštancie ohľadom nároku žalobcu na nemajetkovú ujmu o neexistencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím (uznesenie o vznesení obvinenia) a existenciou nemajetkovej ujmy v jeho osobnej a rodinnej sfére a neunesení dôkazného bremena žalobcom. Odhliadnuc od skutočnosti, že už samotné vedenie trestného stíhania negatívne zasahuje do súkromného a osobného života, do jeho cti a dobrej povesti, aj z obsahu spisu a vykonaného dokazovania pritom jednoznačne vyplýva, že k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu, a to predovšetkým do jeho rodinného života došlo. Z výpovede manželky žalobcu je zrejmé, že k narušeniu rodinných vzťahov, k jej odsťahovaniu zo spoločnej domácnosti, došlo v čase a v súvislosti s vedením trestného konania proti žalobcovi, čomu predchádzali rôzne konfliktné situácie, pričom táto situácia trvala do roku 2013. Syn žalobcu odišiel v dôsledku nestabilnej rodinnej situácie po roku zo štúdia vysokej školy, celková situácia mala negatívny vplyv na rodinu, ľudia im to dávali priamo aj nepriamo najavo, žijú v malom meste, ľudia si vedeli vyhľadať informácie a pod.. Žalobca sám taktiež vo svojej výpovedi uviedol, že tých 5 rokov od začatia trestného stíhania malo negatívny dopad, ľudia a známi si mysleli o ňom, že je recidivista, ktorý poškodzuje životné prostredie. Aj z tohto dokazovania vyplynuli skutočnosti o zásahu trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobcu, najmä s dopadom pre jeho osobu ohľadne rodinných väzieb a ich stability. Za týchto okolností nie je namieste ani záver, že samotné konštatovanie porušenia práva je postačujúce. Preto nie je, a to aj s poukazom na vykonané dokazovanie, udržateľný záver súdu prvej inštancie o neexistencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím (uznesenie o vznesení obvinenia) a existenciou nemajetkovej ujmy žalobcu v jeho osobnej a rodinnej sfére a neunesení dôkazného bremena žalobcom ohľadom nároku na nemajetkovú ujmu. Odvolací súd uviedol, že pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy musia mať závery a úvahy súdu striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní, a táto úvaha súdu prvej inštancie musí byť vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, nakoľko iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach. Nakoľko k takémuto postupu súdu prvej inštancie pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy a jej výšky nedošlo, odvolací súd napadnutý zamietajúci výrok súdu prvej inštancie, ktorým zamietol nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň zrušil aj závislý výrok, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o náhrade trov konania.

7. Po vrátení veci odvolacím súdom, súd prvej inštancie vo veci nariadil pojednávanie dňa 04.10.2022, na ktorom obe sporové strany zotrvali na svojich predchádzajúcich písomných a ústnych podaniach, nepovažovali za potrebné uviesť súdu ďalšie skutočnosti, ako ani doplniť dokazovanie.

8. Súd prvej inštancie pri opätovnom rozhodovaní o uplatnenom nároku vychádzal zo skutkového stavu zisteného v pôvodnom konaní. Predmetom sporu zostal žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- Eur. Súd prvej inštancie, viazaný rozhodnutím odvolacieho súdu, opätovne posúdil žalobcom tvrdenú ujmu v jeho súkromnom, ako aj podnikateľskom živote.

Je nesporné, že každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom súdu. V tejto súvislosti súd prvej inštancie odkazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005.

Súd prvej inštancie zároveň poukázal na názor odvolacieho súdu, v zmysle ktorého kritériá ustanovené v § 17 ods. 3 a limitáciu v odseku 4 zákona č. 514/2003 Z. z. nemožno aplikovať na prípady, keď (nezákonné) uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred dňom nadobudnutia ich účinnosti (t. j. vo

vzťahu k § 17 ods. 3 pred 1. januárom 2009 a vo vzťahu k § 17 ods. 4 pred 1. januárom 2013), a to s poukazom na znenie prechodných ustanovení k prijatým zmenám, avšak pre posudzovanie výšky nároku na nemajetkovú ujmu je určite potrebné zohľadniť povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodeného, s prihliadnutím na osobu poškodeného, ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo (neskoršie kritériá uvedené nie taxatívne) v § 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z..

Vo vzťahu k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie žalobcu zvažoval súd prvej inštancie predovšetkým dopady nezákonného rozhodnutia na osobnostnú sféru žalobcu, vplyv na jeho dobrú povesť, pracovnú sféru života a zväžil zmeny spôsobené trestným stíhaním v spôsobe života žalobcu. Žalobcovi bolo kladené za vinu spáchanie trestného činu ohrozenia životného prostredia podľa § 181 b) ods. 1, 3 Trestného zákona. Trestné stíhanie žalobcu trvalo od roku 2007 do roku 2011, čiže štyri roky a päť mesiacov. Charakter a povaha trestnej činnosti, z ktorej bol žalobca obvinený, vzhľadom na predmet jeho podnikateľskej činnosti, priamo úmerne zvyšovala intenzitu, s ktorou žalobca ako osoba poškodená nezákonným trestným stíhaním, trestné stíhanie negatívne vnímal. Z vykonaného dokazovania výsluchom žalobcu a jeho manželky mal preukázané, že trestné stíhanie žalobcu vyvolalo negatívny ohlas v jeho v blízkom okolí - kamaráti, známi alebo spolupracovníci. Žalobca stratil priazeň niektorých z nich, keď sa v čase trestného stíhania od nich dištancoval. Uvedené negatívne vplývalo aj na vzťahy s rodinou, jeho depresívna nálada vyúsťovala do konfliktov s manželkou, ktorá sa v roku 2010 odsťahovala. Manželka uviedla, že z dôvodu nestabilnej rodinnej situácie aj syn ukončil predčasne vysokoškolské štúdium.

Súd prvej inštancie mal za preukázané, že štyri a pol roka trvajúce trestné stíhanie žalobcu negatívne ovplyvnilo žalobcovu osobnosť, psychiku, dobré meno žalobcu a jeho rodiny a malo tiež negatívne dopady na jeho pracovné uplatnenie. Preto dospel k záveru, že žalobcovi vznikla ujma trvajúca po celú dobu trestného stíhania, pričom tento zásah bol o to intenzívnejší, keď sa preukázalo, že žalobca bol po celé toto obdobie trestne stíhaným napriek tomu, že nebol páchatelom trestného činu, ktorý mu bol kladený za vinu. Na základe uvedeného považoval za primeraný nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4.500,- Eur a tento nárok žalobcovi priznal ako formu zadosťučinenia za nezákonné trestné stíhanie žalobcu. Takto priznaná náhrada nemajetkovej ujmy podľa súdu prvej inštancie predstavuje dostatočné zadosťučinenie za utrpenie žalobcu na tých nehmotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity žalobcu, taktiež pokiaľ ide o zmeny spôsobené trestným stíhaním v spôsobe života žalobcu (premietnuté vo vnútornom prežívaní žalobcu - rodinný život, neistota, frustrácia, ako aj dôsledky v jeho pracovnej sfére).

Pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie nepriznal žalobcovi nemajetkovú ujmu ním žiadanú, t. j. nepriznal požadovanú nemajetkovú ujmu nad rámec 4.500,- Eur, vzhľadom na to, že žalobca podľa jeho názoru nepreukázal svoje tvrdenia o následkoch trestného stíhania v jeho osobnostnej sfére v rozsahu a intenzite, ktorá by zodpovedala žalobcom uplatnenej výške nemajetkovej ujmy. V prevyšujúcej časti požadovanej nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie teda žalobu zamietol ako nedôvodnú, keď žalobcom požadovanú nemajetkovú ujmu nepovažoval za primeranú následkom, ktoré mu boli spôsobené.

Príčinnú súvislosť medzi vznikom nemajetkovej ujmy a vydaním nezákonného rozhodnutia mal súd za preukázanú. Ak by voči žalobcovi nebolo začaté trestné stíhanie, nevznikla by tak nemajetková ujma popísaná vyššie. Kauzálny nexus rovnako aj odvolací súd konštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia. V súvislosti so žalobcom uplatneným úrokom z omeškania z uplatnenej sumy nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie poukázal na vznik povinnosti žalovaného zaplatiť náhradu v peniazoch až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty plnenia sa dlžník dostáva do omeškania (viď rozsudok NS SR sp. zn. 6Cdo/185/20011), preto z priznaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy súd úroky z omeškania žalobcovi nepriznal a aj v tejto časti žalobu zamietol.

O nároku na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 3 CSP s tým, že žalobca bol v predmetnom konaní sčasti úspešný. Žaloba bola zamietnutá v časti sumy vo výške 506,05 Eur a 25.500,- Eur, zároveň predmetom zamietnutia bola aj časť nároku na náhradu nemajetkovej ujmy titulom nezákonného trestného stíhania, ktorého výška plnenia závisela len od úvahy súdu, preto súd čo do požadovaného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy aplikoval zásadu úspechu vo veci. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca bol úspešný čo do priznanej sumy 11.100,64 Eur (majetková škoda vo výške 6.600,64 Eur a nemajetková ujma 4.500,- Eur) a vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol, a preto v tejto časti bol žalobca neúspešný. Úspech potom v tomto konaní možno priznať žalobcovi - zo žalovanej sumy vo výške 11.606,69 Eur (titulom majetkovej škody 7.106,69 Eur a titulom nemajetkovej ujmy 4.500,- Eur) súd priznal 11.100,64

Eur (titulom majetkovej škody 6.600,64 Eur a nemajetkovej ujmy 4.500,- Eur). Pretože výška plnenia v časti náhrady nemajetkovej ujmy závisela výlučne od úvahy súdu, súd za základ sporu (za žalovanú sumu) považoval sumu 11.606,69 Eur, z nej potom určil celkový úspech žalobcu v rozsahu 91,48 % (zo žalovanej sumy vo výške 11.606,69 Eur súd priznal žalobcovi sumu 11.100,64 Eur, t. j. čiastočný úspech žalobcu je 95,64 %, čiastočný úspech žalovaného 4,36 %, celkový úspech žalobcu je 91,48 %). Vzhľadom na uvedené súd za procesne úspešného považoval žalobcu (viď napr. rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/191/2017, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/141/2018), a preto rozhodol tak, ako je uvedené v poslednej výrokovej vete tohto rozsudku. O výške náhrady trov konania rozhodne súd samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku, pričom pri určení výšky náhrady trov konania bude vychádzať z prisúdenej istiny.

9. Voči uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný, a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, nakoľko mal za to, že súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k nesprávnym skutkovým záverom a napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania výsluchom žalobcu a jeho manželky mal za preukázané, že trestné stíhanie žalobcu vyvolalo negatívny ohlas v jeho blízkom okolí (kamaráti, známi alebo spolupracovníci), že žalobca stratil priazeň niektorých z nich, keď sa v čase trestného stíhania od nich dištancoval, pričom uvedené negatívne vplývala aj na vzťahy s rodinou, jeho depresívna nálada vyúsťovala do konfliktov s manželkou, ktorá sa v roku 2010 odsťahovala a v dôsledku nestabilnej rodinnej situácie aj syn ukončil predčasne vysokoškolské štúdium. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia taktiež uvádza, že mal za preukázané, že štyri a pol roka trvajúce trestné stíhanie negatívne ovplyvnilo žalobcov osobnosť, psychiku, dobré meno žalobcu, jeho rodiny, malo taktiež negatívny dopad na jeho pracovné uplatnenie a z toho dôvodu považoval za primeraný nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4500,- Eur.

Žalovaný poukazuje na skutočnosť, že po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie rozsudkom odvolacieho súdu, sa súd prvej inštancie iba obmedzil na zopakovanie dokazovania v súvislosti so vznikom nemajetkovej ujmy, jej výškou, ako aj existenciou príčinnej súvislosti medzi vznikom nemajetkovej ujmy a vydaním nezákonného rozhodnutia, a za základ svojho rozhodnutia vzal v podstate tie isté skutočnosti, ktoré boli predmetom dokazovania pred súdom prvej inštancie, na základe ktorých bol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celom rozsahu zamietnutý, následne tie isté skutočnosti teraz viedli súd prvej inštancie k záveru, že mal za preukázanú nemajetkovú ujmu v priznanom rozsahu 4.500,- Eur. Žalovaný má za to, že predpokladom na priznanie nemajetkovej ujmy v súlade s ustanovením § 17 zákona č. 514/2003 Z.z. je práve preukázanie následkov, ktoré vznikli žalobcovi v súkromnom živote a následkov, ktoré mu vznikli v spoločenskom uplatnení. Žalobca však svoje tvrdenia relevantným spôsobom nepreukázal, pričom priznanie náhrady nemajetkovej ujmy nemôže vychádzať len z abstraktných tvrdení a subjektívnych pocitov žalobcu, ale nemajetková ujma musí byť bez pochybností preukázaná, nemôže byť len pravdepodobná a nemôže byť tvrdená dohadmi. Súčasne pre poskytnutie peňažnej formy nemajetkovej ujmy platí, že táto je len subsidiárna a nastupuje v prípade, ak dostatočným prostriedkom nápravy nie je samotné konštatovanie porušenia práva, a nemajetkovú ujmu je možné uspokojiť inak, napríklad formou verejného ospravedlnenia. Zároveň zákon pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy výslovne nestanovuje žiadne kritériá, a tým ponecháva voľnú úvahu súdu, aby s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu sám vymedzil skutočnosti významné pre určenie výšky náhrady. V každom prípade určujúcim vodítkom pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy by mala byť jej primeranosť. Žalovaná nepopiera, že trestné stíhanie predstavuje zásah do osobnostných práv žalobcu. Uvedené však žalobcu, najmä v prípade uplatnenia peňažnej formy nemajetkovej ujmy, nezbavuje povinnosti preukázať vznik nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach jeho života, ako aj to, že zadosťučinenie v inej ako peňažnej podobe nie je dostatočné. Z hľadiska posudzovania, či ide o ujmu nepatrnú alebo značnú, je na žalobcovi, aby svoje tvrdenia hodnoverne preukázal.

Žalovaný má za to, že z doposiaľ tvrdených skutočností nemožno vyvodiť záver, že trestné stíhanie výrazne závažným spôsobom ovplyvnilo doterajší život žalobcu, a že by svojím rozsahom a intenzitou predstavovalo značný zásah do jeho osobnostných práv a malo závažné dopady na jeho spoločenské uplatnenie. Žalovaný podotýka, že v uvedenom prípade nešlo o žiadnu medializovanú kauzu, či verejne známu osobu, a teda trestné stíhanie bolo vedené bez verejnej publicity a nebolo spôsobilé vyvolať pochybnosti okolia o bezúhonnosti žalobcu, jeho cti, prípadne obmedziť závažným spôsobom možnosti jeho spoločenského uplatnenia. Samotná skutočnosť, že trestné stíhanie trvalo po dlhú dobu, ešte samo o sebe neznamená, že by na strane žalobcu automaticky vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v

peniazoch. Existencia nároku musí byť v konaní preukázaná mimo akúkoľvek pochybnosť. Nepochybne žalovaný uznáva, že prvoinštančný stačí súd je viazaný rozhodnutím súdu vyššej inštancie, pokiaľ ide o jeho právny názor vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí, a síce, že žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vznikol a rovnako žalovaný akceptuje právny názor odvolacieho súdu, ktorý má za to, že za daných okolností samotné konštatovanie porušenia pravá nie je postačujúce, namieta však súdom priznanou výšku, ktorú nepovažuje za neprimeranú spôsobenej ujme, resp. ujme preukázanej v tomto konaní a jej závažnosti. Samotné proklamácie manželky žalobcu v oblasti rozvratu spoločnej domácnosti zapríčinennej trestným stíhaním a proklamácie o vplyve trestného stíhania na priebeh štúdia syna žalobcu, neboli v konaní podložené žiadnymi relevantnými podkladmi, a teda nie je možné rozumne a bez ďalších pochybností prijať ich ako dôveryhodné. Rovnako tvrdenia žalobcu v časti, v ktorej uviedol, že žil v malom meste a ľudia si vedeli o ňom vyhľadať informácie, považuje žalovaný za irelevantné, a to najmä z dôvodu, že prípravné konanie je neverejné a na hlavné pojednávanie v trestných veciach sú predvolávané iba určité subjekty, konkrétne strany a svedkovia. Žalovaný je toho názoru, že bez toho, aby sa žalobca svojmu okoliu zveril o svojom trestnom stíhaní, by bolo v podstate vylúčené, aby sa o tomto konaní neustranné osoby dozvedeli. Zároveň, pokiaľ ide o spôsobené následky v jeho pracovnej sfére, v tom zmysle, že musel obchodných partnerov presvedčať o svojej nevine, táto skutočnosť nemala reálny dopad na výkon jeho podnikateľskej činnosti, v ktorej pokračoval. Vznik a existenciu nemajetkovej ujmy ako náhrady, ktorej sa žalobca v konaní domáhal, je nutné preukázať, pričom právne relevantné je len taká nemajetková ujma, ktorej vznik je v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím. Dôkazné bremeno preukázania nemajetkovej ujmy zaťažuje výlučne žalobcu, ktorý však po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu nepovažoval za potrebné uviesť súdu žiadne ďalšie skutočnosti ani doplniť dokazovanie. Podľa názoru žalovaného žalobca nepreukázal svoje tvrdenia o následkoch trestného stíhania v jeho osobnostnej sfére v rozsahu a intenzite, pre ktoré by vo vzťahu k spôsobenej ujme, s prihliadnutím na jej závažnosť, ako aj závažnosť jej následkov, by bola postačujúca aj nižšia, ako súdom prvej inštancie priznaná, suma náhrady nemajetkovej ujmy. Na základe vyššie uvedených skutočností žalovaný navrhuje, aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobcovi priznanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 4.500,- Eur primerane znížil.

10. K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že z odvolania zistil, že žalovaný navrhuje, aby odvolací súd znížil nemajetkovú ujmu na primeranú sumu, avšak výšku primeranej ujmy, ktorú žalovaný považuje za správnu, neuvádza. Súd prvej inštancie rozhodoval v čase, keď mu odvolací súd dal právny názor, ktorým je súd prvej inštancie viazaný. Odvolací súd, keďže mal za to, že základ jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je opodstatnený, poukázal na to, že pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy musia mať závery a úvahy súdu aj striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a táto úvaha súdu prvej inštancie musí byť vyjadrená v podobe dostatočne logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia. Napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z toho, že žalobca bol vystavený štyri a pol roka trvajúceho trestnému stíhaniu, čo negatívne ovplyvnilo osobnosť, psychiku, dobré meno tak žalobcu ako aj jeho rodiny a malo negatívne dopady na jeho pracovné uplatnenie. Tento zásah, ako poukazuje súd prvej inštancie, bol o to intenzívnejší, keď sa preukázalo, že bol po celé toto obdobie trestne stíhaným, napriek tomu, že nebol páchatelom trestného činu. Súd prvej inštancie priznanú ujmu vo výške 4.500,- Eur považoval za dostatočné zadosťučinenie za utrpenie na nemotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity premietnutej vo vnútornom prežívaní. Súd prvej inštancie vzal v úvahu aj súdnu prax, ktorá sa vyvinula pod vplyvom najmä rozhodnutia NS SR sp. zn.4Cdo 125/2019, ktorý charakterizoval nemajetkovú ujmu ako stav mysle poškodenej osoby, ktorá sa preukazuje empaticky, ďalej NS SR uviedol, že pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych resp. žiadnych náhrad, také rozhodnutie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu. Týmto spôsobom sa ťažko preukazuje nemajetková ujma, sudca sa teda musí vcítiť do osoby poškodeného a jeho prežívania. V tomto smere sa súd prvej inštancie dobre zhostil svojej úlohy, jeho úvaha o výške nemajetkovej ujmy nie je svojvoľná, opiera sa o zovšeobecňujúce kritériá ako je dĺžka trestného konania, ktorá je v trestnom konaní prísnejšia ako v civilnom konaní, spoločenská diskreditácia trestne stíhanej osoby, zásah do citlivej oblasti ako bol môj súkromný život. Súd prvej inštancie vzal v úvahu aj kritériá, ktoré používajú štrasburské orgány ochrany práva pri odškodňovaní citovej ujmy alebo nazvanej aj morálnej ujmy, ako je všeobecný pocit frustrácie, neistoty, nespravodlivosti. Žalovaný aplikáciu sudcovskej úvahy použitej v danom prípade vníma ako ľubovôľu, tvrdí, že nie je založená na vykonanom dokazovaní a navrhuje znížiť výšku nemajetkovej ujmy pod sumu 4.500,- Eur. Žalobca naopak má za to, že úvaha súdu vychádza z vykonaného dokazovania a zodpovedá zmyslu a účelu zákona, ktorým je odškodniť krivdu, ktorú spôsobil orgán verejnej moci. Vzhľadom na to, že sudcovská

úvaha, je prejavom sudcovskej nezávislosti, uvedená úvaha o výške nemajetkovej ujmy nie je svojoľná, je založená na skutkových zisteniach a postup pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy je transparentne súdom prvej inštancie vysvetlený. Z toho dôvodu žalobca žiada odvolací súd, aby rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a jemu priznal náhradu trov odvolacieho konania.

11. Odvolací súd preskúmal vec súc pritom viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku), túto prejednal bez nariadenia pojednávania, nakoľko pre nariadenie pojednávania podľa ustanovenia § 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku neboli splnené zákonné podmienky (nebolo potrebné doplniť resp. zopakovať dokazovanie), pričom dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné, a preto bolo potrebné rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

12. Po vyhodnotení vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie na jeho základe k správny skutkový záverom, a následne v spore vyvodil aj správne právne závery, keď na vec aplikoval zodpovedajúce ustanovenia zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých predpisov, ktoré aj správne vyložil a svoje dôvody vedúce k priznaniu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi náležite odôvodnil. Dôsledne sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami podstatnými pre právne posúdenie veci, ako aj s relevantnou argumentáciou oboch strán sporu súvisiacou s predmetom konania, a preto je jeho rozhodnutie v tomto ohľade presvedčivé. Odvolací súd považuje skutkové a právne závery súdu prvej inštancie za správne, v celom rozsahu sa stotožňuje s dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré viedli súd prvej inštancie k týmto záverom, tieto si osvojuje v celom rozsahu a v podrobnostiach na ne odkazuje.

13. Po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel odvolací súd k záveru, že v preskúmvanej veci vykonal súd prvej inštancie všetko dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností významných pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby, ktorou sa žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- Eur, ktorá mu bola spôsobená vydaním nezákonného rozhodnutia - uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v Rožňave zo dňa 24.04.2007, č. k. ČVS:OPR-108/Odv-RV-2007, ktorým bolo začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu ohrozenia životného prostredia podľa § 181 b) ods. 1 a 3 Tr. zákona, pričom žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Rožňava č. k. 1T/1/2008-537 dňa 26.09.2011 spod obžaloby oslobodený.

14. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z.. Súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková aj nemajetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 23. februára 1990 sp. zn. 1 Cz 6/90 publikovaný pod č. 35 v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk, ročník 1991 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. júna 1993 sp. zn. 1 Cdo 53/93 publikovaný pod č. 70 v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky ročník 1994). Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania (k tomu pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR z 18. 8. 2010, sp. zn. 4 M Cdo 15/2009).

15. V danej veci medzi stranami nebola sporná existencia samotného nezákonného rozhodnutia - a to uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v Rožňave zo dňa 24.04.2007, č. k. ČVS:OPR-108/Odv-RV-2007, ktorým bolo začaté trestné stíhanie vo veci trestného činu ohrozenia životného prostredia podľa § 181 b) ods. 1 a 3 Tr. zákona a nebolo sporné ani to, že žalobca bol v danej veci napokon rozsudkom Okresného súdu Rožňava č. k. 1T/1/2008-537 dňa 26.09.2011 spod obžaloby oslobodený.

16. Medzi stranami zostalo sporné, či v dôsledku vyššie označeného nezákonného rozhodnutia mohla vzniknúť žalobcovi ním tvrdená nemajetková ujma.

17. Pokiaľ išlo o priznanú nemajetkovú ujmu, súd prvej inštancie považoval tento nárok za dôvodný, keď mal v konaní preukázané, že vedenie trestného stíhania voči žalobcovi neprímerane zasiahlo do jeho života, a to najmä v oblasti rodinného života, ktorý vyústil do odsťahovania sa manželky zo spoločnej domácnosti, ovplyvnil život ich detí, najmä syna, ktorý ukončil po prvom ročníku vysokoškolské štúdium z dôvodu nestabilného rodinného prostredia, ovplyvnil aj spoločenský život žalobcu a jeho rodiny, a ovplyvnil aj jeho podnikateľskú činnosť, keď musel neustále obchodným partnerom vysvetľovať okolnosti trestného stíhania a to, že sa daného trestného činu nedopustil.

18. Za nedôvodnú považuje odvolací súd aj odvoláciu námietku žalovaného, že žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno a jeho nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v súdom priznanej výške 4.500,- Eur s poukazom na ust. § 17 ods. zákona č. 514/2003 Z.z. je neopodstatnený, pretože žalobca v konaní nepreukázal existenciu takých následkov spôsobených trestným stíhaním, ktoré mu mali vzniknúť, či už v súkromnom živote alebo v spoločenskom uplatnení, ktoré by odôvodňovali vznik nemajetkovej ujmy. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy a to najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Preto pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby nie je možné bagatelizovanie závažnosti ujmy (napr. priznávaním neprímerane nízkych, resp. žiadnych náhrad); také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu. Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôže odvolací súd rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec priznaná, alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V takejto situácii má súd určiť výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia a jednotlivých okolností prípadu (por. NS SR rozhodnutie z 27.08. 2019 sp. zn. 4 Cdo 125/2019, rozhodnutie z 21.10.2020 sp. zn. 4 Cdo 130/2020, rozhodnutie z 13.12.2022 sp. zn.: 9Cdo/17/2022). Navyše, uloženie nesplniteľného dôkazného bremena výlučne na žalobcu, ako jednu stranu civilného sporu, by bolo zjavným porušením zásady rovnosti zbraní (čl. 6 C.s.p.) [(porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Metalco Bt. v. Maďarsko z 1. februára 2011, sťažnosť č. 34976/05, § 24). „... už len tvrdenie žalobcu o zásahu do jeho osobnostných práv bolo dôvodom pre priznanie finančného zadosťučinenia (nemajetkovej ujmy)...“ (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Danev v. Bulharsko z 2. septembra 2010, sťažnosť č. 9411/05)].

19. Žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie preukázal a odôvodnil vznik nemajetkovej ujmy, poskytol dostatok takých relevantných tvrdení, vrátane podmienky ich hodnoverného preukázania, ktoré odôvodňujú záver prijatý súdom prvej inštancie o tom, že žalobca uniesol dôkazné bremeno. Žalobca tvrdil a preukázal, že predmetné nezákonné trestné stíhanie trvajúce po dobu takmer 4 a pol roka malo za následok kriminalizáciu jeho osoby, celé trestné stíhanie vnímal ako nezákonné, pričom vedenie trestného konania psychicky poznačilo nielen osobu žalobcu, ale aj jeho blízku rodinu (najmä manželku a syna) a malo vplyv aj na jeho dobré meno, resp. povesť v oblasti výkonu jeho podnikateľskej činnosti. Odvolací súd, rovnako ako súd prvej inštancie, prihliadol na to, že žalobca bol takmer päť rokov (4 roky a 5 mesiacov) vystavený strachu o budúcnosť v súvislosti s hrozbou uloženia trestu odňatia slobody. Všetky tieto skutočnosti mali za následok závažný zásah do ľudskej dôstojnosti, cti, vážnosti a dôveryhodnosti žalobcu v jeho živote. V konaní bola preukázaná ujma v oblasti rodinného aj pracovného života takej intenzity a rozsahu, ktorá odôvodňovala priznanie peňažnej náhrady. Následky u žalobcu sa v tomto smere prejavili v narušení dôvery a v odcudzení aj v rámci partnerského života. Bol preukázaný dopad na kvalitu vzťahov žalobcu s najbližšími rodinnými príslušníkmi (manželka a syn).

20. Súd prvej inštancie pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy určil sumu 4.500,- Eur. Takto priznaná náhrada nemajetkovej ujmy podľa súdu prvej inštancie predstavuje dostatočné zadosťučinenie za utrpenie žalobcu na tých nehmotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity žalobcu, taktiež pokiaľ ide o zmeny spôsobené trestným stíhaním v spôsobe života žalobcu (premietnuté vo vnútornom prežívaní žalobcu - rodinný život, neistota, ako aj dôsledky v jeho pracovnej sfére). Odvolací súd považuje náhradu nemajetkovej ujmy priznanú súdom prvej inštancie za primeranú a určite nie za vysokú. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení je treba prihliadať na všetky okolnosti veci, najmä na to, že ide o vyrovnanie ujmy postihnutého a že ide o určitú sankciu postihujúcu toho,

kto závadne konal. Možnými hľadiskami sú napríklad intenzita a dĺžka trvania závadného konania, dosah tohto konania, okruh subjektov, ktorých mohlo toto konanie žalovaného zasiahnuť a pod. Ďalej je potrebné sledovať, aby náhrada ujmy predstavovala aj určitú satisfakciu za stav, ktorý musel žalobca týmto konaním žalovaného strpieť - sama povaha tejto ujmy jej priame vyčíslenie neumožňuje, preto žalobca nemusí predložiť dôkazy o existencii ujmy, stačí len, ak súd má za preukázané, že táto ujma tu je (k tomu pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 20. 03. 2008, sp. zn. 6 Obo 302/2006). Jediným výslovným kritériom, ktoré zákon ustanovuje pre poskytnutie zadosťučinenia (nerozlišujúc jeho formu), je primeranosť tejto satisfakcie. Z pojmu primeranosť možno vyvodiť, že súdu je daná možnosť postupovať individuálne, hodnotiť a posudzovať okolnosti konkrétneho zásahu, prípadne stanoviť ďalšie kritériá pre posúdenie každého prípadu. Súd má teda možnosť voľnej úvahy pre rozhodnutie, či za primerané bude považovať len morálne, alebo len finančné zadosťučinenie alebo obe tieto formy. V situácii, keď je zároveň uplatnená aj morálna aj majetková satisfakcia, za kritériá pre priznanie zadosťučinenia v peniazoch môže súd v rámci svojej voľnej úvahy určiť aj negatívne následky tvrdené žalujúcou stranou. Náprava nemajetkovej ujmy v podobe primeraného finančného zadosťučinenia nesleduje cieľ poskytnúť poškodenému náhradu peňažného ekvivalentu ani obnovu pôvodného stavu, ale iba jej určité spravodlivé zadosťučinenie.

21. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy stanovuje súd v každom jednotlivom prípade na základe voľnej úvahy a je tak výsledkom individuálneho posúdenia všetkých konkrétnych okolností každého jednotlivého prípadu s tým, že konečná výška musí vychádzať zo zásady primeranosti, musí zodpovedať všeobecnej predstave spravodlivosti a slušnosti a požiadavke rozumného usporiadania vzťahov medzi stranami. Vždy je potrebné mať na zreteli prvoradú satisfakčnú funkciu priznávanej peňažnej čiastky, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie a vyváženie vznikutej nemajetkovej ujmy, v opačnom prípade by neprimeraná výška odškodnenia vo svojich dôsledkoch mohla viesť až k bezdôvodnému obohacovaniu. Určenie výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá by nepodliehala žiadnemu hodnoteniu; jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí. Treba, aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z., v zmysle ktorého v prípade, že trestným činom bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiatnásobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Súd sa musí zaoberať napríklad aj otázkami, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím väčšia v porovnaní so smrteľným následkom trestného činu, respektíve s morálnou škodou spôsobenou trestným činom znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania.

V novších rozhodnutiach sp. zn. 5 Cdo 127/2019, sp. zn. 6Cdo/38/2019 Najvyšší súd SR vyslovil, že, cit.: „právny názor zastávajúci potrebu podrobnej špecifikácie dôsledkov vydania nezákonného rozhodnutia, preskúmateľnosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy a náležité zohľadnenie iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku upravujúcich odškodnenie, je pevne zakotvený v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu prakticky od roku 2006. Tento právny názor predstavuje výklad súladný so štandardom ochrany ľudských práv na európskej úrovni, eliminuje ľubovôľu pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a zohľadňuje výšku priznaných náhrad pri zásahoch do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky. Uvedený prístup nepopiera princíp úplného odškodnenia, keďže nevylučuje vo výnimočných prípadoch priznať vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy za predpokladu riadneho odôvodnenia zvýšenej závažnosti zásahu do práva poškodeného v dôsledku nezákonného rozhodnutia. Nejde teda o retroaktívnu aplikáciu ustanovenia § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., pričom poukazuje na rozdiel medzi priamou aplikáciou predmetného ustanovenia (ku ktorej nedochádza) a zohľadnením iných právnych predpisov slovenského právneho poriadku a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ako kritérií pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy (ku ktorému dochádza) predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu.“

22. Odvolací súd, po preskúmaní súdom prvej inštancie stanovenej výšky nemajetkovej ujmy v súvislosti s trestným stíhaním žalobcu, dospel k záveru, že túto sumu nemožno považovať za neprimerane vysokú. Túto sumu odvolací súd; aj pri zohľadnení obdobných prípadov; považoval za primeranú. Z hľadiska porovnania s finančnými kompenzáciami priznávanými podľa zákona č. 255/1998 Z.z. nepovažoval odvolací súd priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy; vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu, za neprimerane vysokú (skôr naopak). V roku 2013, kedy sa trestné stíhanie skončilo, bola minimálna

mzda 317,- Eur, čo predstavuje 15.850,- Eur ako maximálny limit odškodnenia nemajetkovej ujmy spôsobenej trestnými činmi. V danom prípade celková výška odškodnenia 4.500,- Eur teda ani zďaleka nedosahuje maximálny limit. Odvolací súd naviac zastáva názor, že z hľadiska proporcionality pri určovaní výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy možno zákon č. 215/2006 Z.z. použiť len podporne, keďže podľa nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016, je nenáležité limitovať výšku náhrady porovnávaním výšky odškodňovania iných zákonom stanovených prípadov, ako sú odškodnenia bolesti, SSÚ a obetí trestných činov. Na porovnanie odvolací súd poukazuje aj na to, že sumu 620,- Eur mesačne nepovažoval ústavný súd za neprimeranú za odškodnenie trestného stíhania vo veci, v ktorej boli preukázané v súvislosti s trestným stíhaním negatívne následky v rodinnom živote poškodeného (rozpad rodiny a manželstva), v jeho zdravotnom stave (srdcový kolaps a PN) a v sťaženom pracovnom uplatnení (nález č. k. III. ÚS 754/2016-42). V inej veci (nález č. k. II. ÚS 568/2017-42) sa ústavný súd vyjadril, že náhrada vo výške 5.000,- eur za nedôvodné trestné stíhanie v trvaní 7 rokov sa javí celkom neprimeraná a nedostatočná a že ani prípadná kriminálna minulosť obvineného neznamena, že by nedôvodné trestné stíhanie nebolo závažným zásahom do jeho osobnostných práv. Vzhľadom na uvedené, priznanú sumu 4.500,- Eur považuje odvolací súd za primeranú aj z hľadiska komparácie s odškodneniami obetí trestných činov, ktoré sú priznávané za telesné zranenia a násilné trestné činy, resp. pozostalým obetí trestných činov.

Výška priznanej nemajetkovej ujmy je v danom prípade aj odrazom závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k jej vzniku došlo. Trestné stíhanie predstavovalo značný zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorý bol vystavovaný počas dlhej doby trestného stíhania vyšetrovacím úkonom orgánov činných v trestnom konaní. Negatívne následky spojené s trestným stíhaním by tak pociťoval ako závažnú ujmu každý na jeho mieste a v jeho postavení. Celková priznaná výška odškodnenia nemajetkovej ujmy 4.500,- Eur je tak podľa názoru odvolacieho súdu potrebná na vyváženú, resp. zmiernenie následkov ujmy vzniknutej žalobcovi nezákonným trestným stíhaním, nevymyká sa z medzi predstáv spravodlivosti a slušnosti a zohľadňuje aj fakt, že žalobcovi sa nedostalo primeraného zadosťučinenia v inej ako peňažnej forme, a vzhľadom na značný odstup času, na jej reparovanie už nie je postačujúce len samotné konštatovanie porušenia práva. Výsledná suma je v tejto časti založená súdom prvej inštancie na relevantných a preskúmateľných hľadiskách, ktoré vychádzajú zo skutkového stavu ustáleného na základe riadne a dostatočne vykonaného dokazovania zameraného na zisťovanie konkrétnych následkov v jednotlivých oblastiach spoločenského a súkromného života žalobcu s prihliadnutím na jeho osobu, doterajší život, prostredie, v ktorom žije a pracuje, a individuálne okolnosti, za ktorých došlo ku vzniku ujmy.

23. Podľa názoru odvolacieho súdu možno síce súhlasiť s názorom žalovanej, že žalobca okrem vyššie uvedených (a súdom prvej inštancie prevzatých) konštatovaní zásahov do osobnostnej sféry žalobcu, ktorými zdôvodňoval nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v konaní pred súdom prvej inštancie nepredložil žiaden dôkaz preukazujúci jej vznik, resp. jej výšku (označenie svedkov, listiny a pod.), súčasne však nemožno opomenúť skutočnosť, že žalobca bol trestne stíhaný za trestný čin podľa § 181 b) ods. 1 a 3 Trestného zákona v časovom období od 24.04.2007 do 26.09.2011, t. j. cca 4 roky a 5 mesiacov.

24. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/152/2018 „vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla“.

25. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/125/2019 „Každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného, a to bez ohľadu na jeho výsledok, teda aj je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy najmä v takom prípade, ak sa preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu obvineného spôsobenú uznesením o vznesení obvinenia. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť, alebo absencie postupu podľa pravidla, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe“. Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku

škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôže odvolací súd rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec priznaná, alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V takejto situácii má určiť výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia a jednotlivých okolností prípadu“.

26. S ohľadom na vyššie uvedené závery, mal potom odvolací súd za to, že súd prvej inštancie priznaním nemajetkovej ujmy žalobcovi (Ien) vo výške 4.500,- Eur, rozhodol správne a odvolací súd má za to, že žalobcovi samotný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vznikol, pričom i jeho súdom prvej inštancie priznaná výška sa odvolaciemu súdu javí primeraná.

27. Odvolací súd k žalobcom uplatnenému odvolaciemu dôvodu podľa § 365 ods.1 písm. f) CSP (t. j., že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam) konštatuje, že citovaný odvolací dôvod je v súdnej praxi vykladaný tak, že musí ísť o také skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie spor posúdil po právnej stránke a ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutkové zistenia nezodpovedajú vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 CSP, a to vzhľadom na to, že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú aj také skutkové zistenia, ktoré súd prvej inštancie založil na chybnom hodnotení dôkazov. Typovo ide o situáciu, kde je logický rozpor v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývajú z prednesov strán sporu, alebo ktoré vyšli najavo inak z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálnej vierohodnosti alebo ak výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z procesných ustanovení týkajúcich sa dokazovania. Odvolací súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že uvedený odvolací dôvod nie je naplnený. Rozhodnutiu súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení druhého dielu CSP alebo, že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil.

28. Čo sa týka nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP), tento odvolací dôvod je spôsobilým odvolacím dôvodom vtedy, keď súd prvej inštancie aplikuje na zistený skutkový stav nesprávny právny predpis a tiež vtedy, keď síce aplikuje správny právny predpis, avšak tento nesprávne interpretuje. Odvolací súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že uvedený odvolací dôvod nie je naplnený, pretože v posudzovanom prípade, v ktorom konajúci súd prvej inštancie zo správnych skutkových záverov vyvodil správne právne závery a aplikoval správny právny predpis, pričom právne závery súdu prvej inštancie sú aj v zhode s judikatúrou najvyšších súdnych autorít, rozhodol vo veci vecne správne.

29. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci a tieto vyhodnotil v súlade s ust. § 195 CSP a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd stotožnil a na ktoré v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP poukazuje. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia riadnym spôsobom uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal stanoviská procesných strán, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil správne právne závery. Tieto zároveň primeraným a dostatočným spôsobom v súlade s ust. § 220 CSP zdôvodnil.

30. Vo vzťahu k výroku II. a výroku III., ktoré boli napadnuté odvolaním žalovaného, odvolací súd uvádza, že predmetné výroky boli napadnuté výlučne žalovaným, nie však žalobcom. Z uvedeného dôvodu, s poukazom na zásadu zákazu reformatio in peius, potom odvolací súd správnosťou týchto výrokov nezaoberal.

31. Z vyššie uvedených dôvodov, pretože odvolací súd nezistil žiadne pochybenie súdu prvej inštancie, rozsudok súdu prvej inštancie ako správny potvrdil. Nakoľko ani v odvolaní žalobca neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by iným spôsobom boli spôsobilé vyhodnotiť stav zistený súdom prvej inštancie, odvolanie nepovažoval odvolací súd za dôvodné, a preto rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods.

1 CSP potvrdil a podľa § 387 ods. 2 CSP sa stotožnil so skutkovým a právnym záverom súdu prvej inštancie.

32. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi, ktorý mal v odvolacom konaní plný úspech, odvolací súd priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

33. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 C.s.p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ods.1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C.s.p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.).